

18

פרוטוקול מס' 15

מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט
מיום ד', י"ד בחשוון תשל"ח - 26.10.77, שעה 9.00

נכחו:

חברי הוועדה:

- ד. גלס - היו"ר
- ש. אלובי
- י. ברמן
- ג. האוזנר
- ב. הלוי
- מ. וירשובסקי
- ה. זיידל
- מ. עטאר
- ח. י. צדוק
- מ. שחל
- ד. שילנסקי

מזמנים:

השופט מ. בכט - מנהל בתי המשפט

מ. גבאי - מנכ"ל משרד המשפטים
א. ידין - המשנה ליועץ המשפטי לממשלה
י. קרפ - משרד המשפטים

מר שטראוס - יו"ר לשכת רואי חשבון
מר מנדלאוי - סגן יו"ר לשכת רואי חשבון

מזכירת הוועדה: ד. מלחי

בשמה: ח. בנקין

סדר היום:

(א) קביעת נציגות הוועדה בוועדה המשוחפת לענין שינוי הסיפול במקרה אונם - הצעה לסדר-היום של חברת-הכנסת ת. אשל.

(ב) חזית השופטים (תיקון מס' 4), תשל"ח-1975.

(ג) חוק רואי חשבון (תיקון מס' 3), תשל"ו - 1976 - בהשתתפות נציגי לשכת רואי חשבון.

היו"ר ד. גלס:

אני פותח את הישיבה.

א) קביעת נציגות הוועדה בוועדה המשותפת לענין שינוי הטיפול
במקרי אונס - הצעה לסדר-היום של חברת-הכנסת ת. אשל

היו"ר ד. גלס:

כידוע לכם, הוגשה הצעה לסדר-היום של חברת-הכנסת תמר אשל, וועדת

הכנסת החליטה שהיא תידון בוועדה משותפת של ועדת החוקה, חוק ומשפט וועדת הפנים. חמישה חברים מהוועדה שלנו וחמישה חברים מוועדת הפנים, והיושב ראש הוא חבר ועדת החוקה, חוק ומשפט.

ברשותכם, אציע חמישה חברים

לוועדה הזאת והם: חברת-הכנסת שולמית אלוני - אני מציע שהיא תשמש כיושבת-ראש הוועדה המשותפת - חברת-הכנסת הלל זיידל, חברת-הכנסת טענה עמאר, חברת-הכנסת שרה שטרן-קטן וחברת-הכנסת בנימין הלוי.

מ. שחל:

אנו סומכים ידנינו על ההרכב.

היו"ר ד. גלס:

הלוודאי ותימצא הדרך לשנות את הטיפול והיחס לכל הבעיה הקשה

הזאת. אני מאחל לך הצלחה, חברת-הכנסת אלוני.

הנחלט:

נציגי ועדת החוקה, חוק ומשפט בוועדה המשותפת לענין שינוי

הטיפול במקרי אונס יהיו:

חברת-הכנסת ש. אלוני - יושבת-ראש חברת-הכנסת ה. זיידל, חברת-הכנסת מ. עמאר, חברת-הכנסת ש. שטרן-קטן וחברת-הכנסת הלוי.

ב) חוק השופטים (תיקון מס' 4), תשל"ה-1975

א. ידין:

היו לפני משרד המשפטים הצעות שונות לאפשר הפעלה אקטיבית יותר

של שופטים שיצאו לפנסיה ושעוד מסוגלים ומעוניינים לעבוד בעבודת שיפוטית או מעין-שיפוטית. לא התגבשה הצעה לאפשר להם לשבת כשם שהיו בבית-המשפט הרגיל, מפני שהם יצאו כבר לפנסיה, ולא ואינו כיצד אפשר לשלב אותם חזרה בעבודה זו; אולם התגבשה הצעה הדנה יותר מצומצמת והיא ההצעה המונחה לפניכם, האומרת שמקום ששר הוסמן בחיקוק למנות שופט או מי שכשיר להיות שופט כחבר ועדה, ושאי השו, בהסכמת נשיא בית המשפט העליון, למנות לכך, בהסכמת הממונה ולתקופה שיראה השו, את מי שהיה שופט כמפורש בחיקוק ויצא לגמלאות או פרש, ושאי היה למנות כאמור מי שהיה שופט של ערכאה גבוהה מן המפורש בחיקוק.

היו"ר ד. גלס:

מי יראה?

גב' י. קרפ:

- השר הממנה.

א. ידין:

יש שורה של חוקים בהם שרית ממונה ועדות שיפוטיות ובהלק מהחוקים

האלה כתוב שהשר ימנה לאותה ועדה שופט או מי שכשיר להיות שופט, והממונה הוא גם יושב ראש הוועדה. אנו רוצים לאפשר למנות גם מי שהיה שופט ויצא לגמלאות או פרש.

היו"ר ד. גלס:

מי זה "הממונה"?

- השופט שאותו ממנים.

י. סרפ:

גם באותם חוקים טעון המינוי הסכמה של נשיא בית-המשפט העליון?

היו"ר ד. גלס:

- לא. מוצע שהחזרה של שופט שיצא לפנסיה לתפקידים אלה תהיה תלויה בתיאום עם נשיא בית-המשפט העליון.

א. ידין:

מדוע?

היו"ר ד. גלס:

הענין אינו חיוני, אבל כך זה הוצע. לפי האמור בחוק השופטים כיום, מינוי של שופט לתפקיד אחר טעון הסכמה של נשיא בית המשפט העליון.

א. ידין:

כתוב בחוק שהמינוי הוא מטעם השר בהתייעצות עם נשיא

השופט נכט:

בית-המשפט העליון.

נראה לי שאפשר להשמיט כאן את המלים "בהסכמת נשיא בית-המשפט

היו"ר ד. גלס:

העליון".

ג. האוזנר:

אני תומך בהצעה לגופה וככתבה בחוזה הסכמה של נשיא בית-המשפט העליון, שמא הוא חושב ששופט המכהן בתפקידו עדיף על פני שופט שיצא לגמלאות, ובסופו של דבר נשיא בית-המשפט העליון הוא דובר הרשות השופטת שחבר מחבריה, מכוח החוק, צריך להתמנות לכל הוועדות האלה. לכן טוב שיתיעצו אהו. אני חושב שהוא מכיר את ציבור השופטים, בין שמדובר באלה המכהנים בתפקידם ובין שמדובר בחלק גדול מאלה שיצאו לגמלאות. לדעתי, יש צידוק לתוספת זו.

לעצם הדבר אני תומך בתיקון. זו הזדמנות טובה לנצל כישוריהם של שופטים אבל עדיין יש להם מה לתרום, ודאי גם בעניינים מסלוליים כאלה, והדבר יכול להיות לתועלת הדדית של הוועדות ושל ציבור השופטים.

היו"ר ד. גלס:

בעת הדיון בחוק בקריאה ראשונה העיר אחד מחברי הכנסת - אני מתנצל שאיני זוכר את שמו - שיש לכתוב לא רק "כחבר הוועדה" אלא גם "כיושב ראש הוועדה", כי במספר חוקים הקובעים את הערכאות המעין-שיפוטיות מדובר גם על יושב ראש.

השופט נכט:

מדובר באותם חוקים רק על יושב ראש. בעצם לצורך מינוי שופט לשעבר כחבר הוועדה החוק הזה אינו דרוש, כי דבר זה אפשרי גם כיום. החוקים השונים המתייחסים לטריבונאלים, בדברם על שופט, הם מדברים עליו בהקשר זה שהוא צריך להיות יושב ראש.

היו"ר ד. גלס:

תמיד?

- תמיד. לכן המלה "חבר" היא בעצם מיותרת, כי גם הינו

השופט נכט:

הדבר אפשרי.

רוצה לומר שהיום כל אדם יכול להיות חבר ועדה.

ג. הלני:

השופט נבט: - כן. לעניות דעתי, יש להחליף כאן את המלה "חבר" ב"יושב-ראש". כי מבחינה לשונית אני חושב שהמלה "חבר" אינה כוללת יושב ראש, ומצד אחר אין בה תועלת.

היו"ר ד. גלס: אגב, בעתיד יכול להיות מצב בו צריך ששופט יהיה חבר הוועדה, ולכן מוטב אולי לכתוב "כחבר ועדה או כיושב ראש".

השופט נבט: אין מניעה משפטית ששופט ישמש חבר הוועדה כי מי שהיה שופט הוא גם עורך-דין, משפטן. הזכות המלה "חבר" גורמת נזק כי אינה כוללת יושב ראש ומצד אחר אינה מביאה תועלת.

היו"ר ד. גלס: אינני חושב שדרושה כאן הסכמה של נשיא בית המשפט העליון ואני מציע או לבטל את הענין לחלוטין או לכתוב "התייעצות עם נשיא בית המשפט העליון". ההערה של חבר-הכנסת האוזנר נכונה, אך היא תתסב על-ידי ההתייעצות. איננו צריכים להרחיק יותר.

אני חושב שצריך לכלול כאן גם את הדיינים של בתי-הדין הרבניים. אני כמעט בטוח שעד היום לא היה מקרה בו הוסמך שר בחיקוק למנות דיין, אבל מחור יכול להתעורר צורך כזה. לדעתי, אפשר להוסיף: שופט, כולל דיין של בית-הדין הדתי.

אגב, מה דיין שופט בית-דין לעבודה?

או שופט תעבורה?

השופט נבט: מבחינה לשונית שופט בבית-דין לעבודה ושופט תעבורה נקראים באופן רשמי בחוק "שופט בית דין לעבודה" ו"שופט תעבורה". לכן אם הכוונה היא לכלול גם אותם צריכים להזכיר זאת במפורש, אם כי יש לזכור שהיוריסדיקציה של השניים האלה אינה כללית, ומובן שהדבר הזה חל גם על דיינים; וכאשר קבע המחוקק שהיושב ראש צריך להיות שופט אני מניח שהכוונה הייתה לאדם שיש לו סמכות שפיטה כללית, ומה שאנו רוצים לעשות עכשיו הוא לקבוע אותה מהדורה לגבי גמלאות. ייתכן שזו הסיבה לאי-הכללת שופט תעבורה ושופט בבית-דין לעבודה וכן שופטים מסוג אחר.

א. ידין: בהצעה זו אין כוונה לקדם שופטים אבל גם אין כוונה להוסיף אנשים שאינם שופטים ושיצאו לגמלאות, כלומר דיינים. אפשר היה ללכת בדרך זו רק לו היה כתוב בחוק ששר מוסמך למנות שופט או דיין, ואז היינו יכולים לומר ששר ימנה לתפקידים האמורים גם דיין שיצא לגמלאות. אבל בחוק עצמו כתוב שהשר ממנה שופט, לא דיין. לכן זה לא משתלב כאן.

השופט נבט: לפי מיטב ידיעתי, אין שום מקרה בו קובע החוק כי חבר ועדה בלתי-משפטי או סריבונאל - להבדיל מיושב ראש - צריך להיות שופט.

ג. האוזנר: במלים אחרות, מי שלא היה נשיר בהיותו בכהונה לא יזכה בכשירות לאחר שיצא לגמלאות.

השופט נכט:

נכון, ולא - ייצא שלאחר הפנסיה
יקבלו אנשים סמכות שלא היתה

להם בזמן הכהונה, וזאת אסימטריה וזה אבסורד.

ב. הלוי:

אני מסכים להסתייגות מהרחפת
הסעיף לדיינים. בכל אופן אין
זה ענין לחוק הברון. מישהו יכול לעיין בהצעת חוק נפרדת שתקבע כי
דיין יכול להיות יושב ראש ועדה בעניינים דתיים ותרחיב את הסמכות גם
לדיין שיצא לגמלאות, אבל אין זה שייך לנושא שלפנינו. שופט הוא כסוג
בחוק בתי המשפט. אמנם כתוב כאן "את מי שהיה שופט כמפורש בחיקוק",
אבל אפשר לברוק אם יש חיקוקים אחרים או שצריך לכתוב במפורש: "לפי
חוק בתי המשפט". אולם זו שאלה טכנית בלבד. אם כן, בענין דיין לא
הייתי מערב את התחומים והייתי משאיר לבדיקה את השאלה אם הענין
ראוי לבחינה נפרדת.

אני מסכים למה שנאמר שלא דרושה
הסכמה של נשיא בית-המשפט העליון או שאפשר להסתפק לכל היותר בהתייעצות
אתו. אני גם מסכים ששוב לדבר כאן במפורש על יושב-ראש, להבדיל מהבן.

הינ"ר ד. גלס:

הייתי מוסיף בכל זאת חבר.
למה להיות מסופקים בנקודה כזאת?

מחר עלולה להיות סיטואציה כזאת.

ב. הלוי:

למה שיקרה מחר אפשר לדאוג
מחר. בענין זה הכוונה ברורה,
והשאלה היא רק אם לכתוב "יושב ראש" בלבד או להוסיף גם "חבר".

לדעתי, הסיפה של הסעיף מעמידה
בפחיתות כבוד את השופט מהערכאה הגבוהה יותר בהשוואה לשופט מאותה
ערכאה שאינו בגמלאות.

הינ"ר ד. גלס:

ואם אותו שופט נותן הסכמתו?

ב. הלוי:

ומה אם יתן הסכמתו שופט היושב
עדיין בדיון? המקרה השכיח
הוא שהחוק קובע כי בראש הוועדה יושב שופט מחוזי. במקרה כזה שופט
בית המשפט העליון בגמלאות לא יוכל להיות יושב-ראש הוועדה.

הינ"ר ד. גלס:

במה זה פוגע?

ב. הלוי:

זה פוגע במעמד. כל הכוונה של
המהוקק היא להחיל את המצב הקיים
גם על שופט בגמלאות. החוק הקיים מורה שיושב-ראש בוועדות מסוימות
אינם יכולים להיות שופטים מהערכאה הגבוהה יותר, וזאת ההגנה של
הסיפה, אך אם מדובר בשופט בגמלאות, הרי לפי הצעת חוק זו חל פחות
במעמדו והוא יכול לשמש במקום שופט מערכאה נמוכה יותר. לדעתי, יש
בכך פחות במעמד של שופטים בגמלאות, ואנו מצווים לשמור על דרגתם,
עושים זאת כדי להגדיל את הפול.

מ. וירשובסקי:

מה רע בכך?

ב. הלוי:

כבר הסברתי מה רע בכך. שופט
בית המשפט העליון מושווה לצורך
זה לשופט בית משפט השלום. אני חושב שאני יכול להביע דעה של שופטים
בגמלאות: הם רוצים שיכובד מעמד דווקא אחרי שיצאו לגמלאות.

יש כאן שני דברים: ראשית, שופט
לשעבר שמחל על כבודו - כבודו מחול.

הי"ר ד. גלס:

אבל הוא לא מחל, זה ההבדל.

ג. הלוי:

שנית, איננו מדברים כאן על משאו
פרטיאלי. יש מטרה חיובית מבחינתו

הי"ר ד. גלס:

של השופט לאפשר לו תעסוקה בהתאם ללישוריו, בהתאם לרצונו, בהיותו
כפנסיה. במה זה פוגע בכבודו אם הוא מסכים לזה?

מה פוגע בכבודו של שופט בית
המשפט העליון המכהן כיום אם

ג. הלוי:

הוא יושב בוועדה? המחוקק לא רצה בזה. אם אין הבדל בין דרגות, צריך
לשנות את החקיקה ולומר שיוכל לשבת שופט מכל דרגה שהיא לא פחותה
מדרגה איקס. אם החוק קובע כיום תקרה כלפי מעלה, לדעתי, תקרה זו
צריכה להישמר גם כלפי שופטים בגמלאות.

כבר במליאת הכנסת הצעתי להגדיל

את החוק הזה גם על ועדות חקירה. ועדת החקירה המתמנות על-ידי נשיא
בית המשפט העליון לפי חוק ועדות חקירה הן הרבה יותר חשובות מבחינת
ציבורית מוועדות ערעורים, מהוועדות הפיסקליות האלה. מדוע לא יתקן
החוק הזה על ועדות חקירה? ייתכן שזו שאלה טכנית בלבד, כי כשם שכל
אדם יכול להיות חבר בוועדה כך גם יכול להיות שנישא בית המשפט
העליון, המסנה חברים של ועדות חקירה, רשאי למנות לתפקיד זה גם
שופט בגמלאות בכל דרגה שהיא. הייתי רוצה שהשופט זכט ופרופ' ידין
יבדקו שאלה זו.

לגבי חברות אין בעיה.

השופט זכט:

מה בנוגע לתפקיד יושב ראש?

ג. הלוי:

היושב ראש הוא שופט.

השופט זכט:

היושב ראש יכול להיות שופט,
אבל אין זו חובה.

הי"ר ד. גלס:

אם כתוב שהיושב ראש חייב
להיות שופט, אני מציע להחיל

ג. הלוי:

את התיקון הזה גם על ועדות חקירה ולאפשר גם לשופט בגמלאות להיות
יושב ראש של ועדת חקירה.

אני מסכים שבמקום "בהסכמה"
צריך לומר "בהתייעצות".

ס. וירשובטסי:

טוב שעינינו של נשיא בית המשפט העליון תהיה פקוחה, אך מצד אחר לא
דרושה הסכמה שלו.

אני רוצה לחלוק על ההערה של

חבר-הכנסת הלוי לגבי הסייפה. אני יכול להבין שאין זה טוב למוסד
השפיטה ששופט בית-המשפט העליון בכהונה יישב בוועדה שבדאשה צריך
לעמוד לפי חוק שופט בית המשפט המחוזי. אולם ברגע שהוא יוצא
לגמלאות הוא אדם פרטי ומדובר בכבודו האישי, ואין פחיתות בצד
למוסד, ולכן אני חושב שהאבחנה היא במקום ויש להשאיר את הסייפה
כמו שהיא. זה-עשוי לעזור גם לשופטים וגם לוועדות. אשר לוועדות
חקירה, אם החוק מדבר על שופט, צריך שזה יהיה שופט בפועל.

היו"ר ד. גלס:

השופט נכט הפנה את תשומת לבי לחוק השופטים, סעיף 10, האומר: "(א) שר המשפטים רשאי למנות לכהונה בפועל - בהסכמת המועמד ובהתייעצות עם נשיא בית המשפט העליון - (1) שופט בית המשפט העליון - כנשיא או כשופט של בית משפט מחוזי; (2) שופט בית משפט מחוזי - כשופט בית המשפט העליון, כנשיא בית משפט מחוזי, כשופט שלום ראשי או כשופט שלום; (3) שופט שלום - כשופט בית משפט מחוזי או כשופט שלום ראשי". אגב, בהתאם לכתוב כאן אפשר לכתוב גם בהצעת החוק שלפנינו "מועמד" במקום "ממונה". על אחת כמה וכמה כאשר מדובר בתפקיד מעין-שיפוטי.

כפי שכבר אמרתי, אני מציע לכתוב בסעיף "כיושב ראש או כחבר ועדה". האם זה מיותר לדעתכם?

ח.י. צדוק: אני חושב שאין דבר כזה.

היו"ר ד. גלס: אם כן, נכתוב רק "כיושב ראש ועדה". אגב, איזו ועדה? תמיד קוראים לזה ועדה? אולי נכתוב "כיושב ראש ועדה מעין-שיפוטי"?

ח.י. צדוק: על-ידי תוספת זו תגביל.

ט. וירשובסקי: ואם החוק ישתמש במלה "מועצה", למשל? פעם השתמשו במונח "מועצה" ובמשך השנים זה השתנה. זה תלוי בממונה על הניסוח.

ח.י. צדוק: אפשר להוסיף: "או גוף אחר".

היו"ר ד. גלס: נכתוב "כיושב ראש ועדה או גוף אחר, רשאי השר, בהתייעצות עם נשיא בית המשפט העליון ובהסכמת המועמד למנות לכך, לתקופה שיראה השר".

ב. הלוי: מה המצב מבחינת התקופה?

היו"ר ד. גלס: יש להניח שאדם היוצא לגמלאות בכל זאת אינו אדם בשיא כשרו, ואפילו נניח שהוא בשיא כשרו, הרי כעבור חצי שנה מתברר שחל שינוי. לכן צריך לאפשר לשר להחליף אדם כזה כעבור תקופה מסויימת.

א. ידין: התוכן בסדר. הלשון לקויה.

ח.י. צדוק: אפילו לא מדובר בהחלפה אלא באי-הידוש המינוי.

ב. הלוי: לכמה זמן ממניט שופט לזוועדה עררים למשל?

השופט נכט: הוא סכהן עד שמבטלים את המינוי.

א. ידין: הניסוח אינו טוב. אין לומר "ולתקופה שיראה השר".

היו"ר ד. גלס: - ולתקופה שיקבע השר.

ב. האוזנר: האם נוסח זה אינו מחייב את השר לקבוע מראש תקופה בכתב המינוי, בין שהוא חפץ בכך ובין שאינו חפץ בכך? לשם מה זה דרוש?

ג. הלוי:
הלא גם את המינוי של שופטים שהם יושבי ראש ועדות מסויימות אפשר לבטל בלי שנקבעה תקופה בחוק. לשם מה צריך לקבוע כאן תקופה?

ג. האוזנר:
כתוב במפורש בפקודת הפרשנות שמי שממנה יכול לבטל את המינוי

ח. צדוק:
אמנם נכון שאם לא נכתוב דבר בענין התקופה תחול פקודת הפרשנות והשר הממנה יכול לבטל את המינוי, אבל אני בעד זה שנכתוב את הדברים במפורש. נראה לי שיהיה קשה מאד לכל שר משפטים לקום יום אחד ולפטר שופט בגמלאות, בו בזמן שאם קובעים תקופה סבירה, הרי בתום אותה תקופה תעמוד בפני השר השאלה אם למנות אותו שופט מחדש אם לאו, ואי-מינוי מחדש הוא דבר קל יחסית. אין צורך להכביד על השר ולהכביד על השופט על-ידי זה שהשר ינקוט פעולה של פיטורין. זה טוב יותר לשירות ומכובד יותר לממונה.

היו"ר ד. גלם:
וזאת בזמן שהשופט רגיש במיוחד לנושא הזה.

א. ירדן:
לא הייתי מקבל את ההצעה למנות את הסיפה. נכון שאם נמחק את הסיפה לא יישאר חלל גדול, אבל אני חושב שהיא מוצדקת.

היו"ר ד. גלם:
חבר-הכנסת הלוי, האם השתכנעת לאור סעיף 10 המדבר על שופטים בכהונה?

ג. הלוי:
זה בכל זאת שונה, כי הלא אני מדבר על פחיתות כבוד של שופטים בדימוס ביחס לשופטים בכהונה. אם כי אפשר לומר שהמלים "בהסכמת המועצה" שולטות גם על הסיפה אני מציע להדגיש את הדבר על-ידי הוספת המלים האלה גם בסיפה.

א. ירדן:
אם אין רוצים לקבל את הכתוב כאן, הייתי מציע למחוק את המלים "כמפורש בחיקוק" ולכתוב: "רשאי השר למנות לכך מי שהיה שופט ויבא לגמלאות או פרש". בדרך-כלל לא ימנה השר שופט תעבורה לשעבר לתפקיד של שופט מחוזי, אבל הוא יוכל למנות שופט מחוזי כיושב ראש ועדה שבראשה צריך לעמוד שופט שלום לפי הכתוב בחוק.

ה. זינגרל:
כתוב כאן "או פרש" ויכול להיות שהוא נבחר כחבר הכנסת או שהפך לעורך-דין. בכותרת השוליים כתוב "מינוי שופט בקיצבה", אך אם אותו שופט הפך, כאמור, לעורך-דין הוא אינו מקבל קצבה. המונח "קצבה" מתייחס לגמלאות.

א. ירדן:
אולי נכתוב בכותרת השוליים "מינוי שופט לשעבר".

ח. צדוק:
יש חיקוקים המתייכים שמינויים רעים יהיה שופט בית משפט מחוזי ודוקא כשם שיש ודאי מקרים בהם מתייב החוק שהשופט יהיה שופט בית המשפט העליון. איננו רוצים שבמקום בו רצה המחוקק שבראש הוועדה יישב שופט בית המשפט המחוזי - ולא שופט שלום - אפשר יהיה למנות שופט שלום בדימוס. כלומר, מה שאנו רוצים הוא שהשופט בדימוס, המתמנה כיושב-ראש ועדה, יהיה שופט שכיהן לפני צאתו לגמלאות בשופט באותה דרגה שמתקבץ קבע בחיקוק, או בדרגה גבוהה יותר לפי הסכמתו. אינני בטוח אם דבר זה בא לידי ביטוי כרגע.

היו"ר ד. גלם:
הסיפה מוציאה זאת מכלל אפשרות.

ח. י. צדוק:

יכול להיות. אני מדבר על כך
שלא נטה את הענין במים ושלא
ייצא שכל שופט בדימוס יוכל להתמנות לכל תפקיד. צריך להיות ברור
שהוא חייב להיות לפחות באותה דרגה שהמחוקק קבע.

השופט נבט:

אמרת בראשית הישיבה שכל כוונת
החוק היא להשאיר את הסטטוס-קוו
בשינוי אחד ויחיד: יכול לבוא שופט בגמלאות במקום שופט בכהונה. אם
נלך בדרך האחרת, תהיה אסימטריה בכך ששופט בדרגה נמוכה יוכל להיות
יושב ראש ועדה כזאת בהיותו בגמלאות, שעה שבהיותו בכהונה הוא לא
היה יכול למלא תפקיד זה.

א. ידני:

בענין ועדות חקירה המצב קצת
שונה. אני מסכים לרעיון שהביע
חבר-הכנסת הלוי שצריך לאפשר מינוי של שופט בדימוס כיושב ראש ועדת
חקירה, אבל איני חושב שזה המקום לספל בענין זה. תיקון כזה צריך
להיעשות במסגרת התיקונים לחוק ועדות חקירה שכבר הגשנו לוועדת השופטים.

היו"ר ד. גלס:

אני כשלעצמי חולק על עצם הענין.
אבל מבחינה משפטית איני רואה
הצדקה לעשות אבחנה.

א. ידני:

כבר הגשנו הצעה לתיקונים שונים
בחוק ועדות חקירה, ובין התיקונים
השונים נמצא גם התיקון הזה. על כל פנים המקום לדון בשאלה זו אינו
כאן אלא במסגרת חוק ועדות חקירה. כאן מדברים אנו על מעמד השופטים
במסגרת חוק השופטים ומרחיבים את התחולה גם על שופטים בדימוס.

היו"ר ד. גלס:

גם לגופו של ענין איני בטוח
שזה רעיון טוב למנות שופט
לשעבר - במקרה זה המינוי הוא על-ידי נשיא בית-המשפט העליון על-פי
החלטת הממשלה - לתפקיד יושב ראש ועדת חקירה. אני חושב שהמחוקק רצה
להדגיש את המעמד המיוחד של ועדות חקירה ועל כן קבע שמן הדין שיעמוד
בראשה שופט בית המשפט העליון או שופט מחוזי, ועם כל הכבוד שיש
לשופטים לשעבר צריך לשמור על מעמד מיוחד זה. אולם כיוון שפרופ' ידני
העיר שיש סמילא רעיון כזה, נשאיר את הענין הזה לכשנדון בהצעות התיקון
לחוק ועדות חקירה.

ב. הלני:

אבל זו אותה מטריה, ומדוע לא
להוסיף כאן: "לרבות ועדות חקירה?"

א. ידני:

אנו רוצים לדון בכך במכלול
של ועדות חקירה.

ב. הלני:

השאלה היא אם לאפשר מינוי
שופט לשעבר לתפקיד יושב-ראש
ועדת חקירה, כמוכר, אחרי התייעצות עם נשיא בית המשפט העליון ורק
אם השופט לשעבר מסכים לכך. אם עצם הרעיון מקובל על משרד המשפטים
מדוע לא לבטא אותו כבר כאן? הרי זו בדיוק אותה המטריה.

ס. וירשובסקי:

גם אם משרד המשפטים מציע זאת
אני עצמי איני שלם עם הרעיון.
למה לעכב את קבלת החוק על-ידי העלאת ענין השנוי במחלוקת? אני מציע
שנתייחס לחוק כפי שהוא.

ב. הלני:

אם זו דעת הרוב, אני מסכים.

ח. י. צדוק:
אני מבקש לבדוק אם יש מקומות בהם לא השר מטנה אלא המטשלה מטנה. אם יתברר שיש אמנם מקרים רבים כאלה; ולא מקרים בודדים, נצטרך להתייחס לזה. אם יתברר שהמקרים מעטים, לא כדאי להתייחס לזה.

א. י. דין:
אם יש בכלל מקרים כאלה, הרי הם מעטים.

השופט נבט:
אני חושב שאין מקרים כאלה, אבל אם ישנם הרי הם בודדים.

ג. הלוי:
נדמה לי שהמלים "או מי שכשיר להיות שופט" סותרות, כי למעשה מי שכשיר להיות שופט זה עורך-דין בעל ותק מסויים.

י. קרפ:
שופט בגמלאות אינו כשיר להיות שופט כי הוא עבר את התקופה.

הי"ד. ד. גלס:
אם כן, הסעיף עם תיקונים ייקרא כך: "מקום שבו הוספך בחיקוק למנות שופט או מי שכשיר להיות שופט כיושב ראש נעדה או גוף אחר, רשאי השר, בהתייעצות עם נשיא בית המשפט העליון ובהסכמת המועמד למנות לכך, לתקופה שיקבע השר, את מי שהיה שופט במפורש בחיקוק ויצא למגמלאות או פרש, ורשאי הוא למנות כאסדר מי שהיה שופט של עדכאה גבוהה מן המפורש בחיקוק בהסכמת המועמד". בכותרת השוליים יבוא "מינוי שופט לשעבר" במקום "שופט בקיצבה". אני מבין שאינן התנגדות לנוסח זה.

הנחלט:
לאשר סעיף 1 בנוסח המתוקן כפי שקרא אותו היושב ראש.

להעביר את חוק השר פטים (תיקון מס' 4), תשל"ה-1975 לקריאה שניה ולקריאה שלישית.

ג) חוק רואי חשבון (תיקון מס' 3), תשל"ו-1976

הי"ד. ד. גלס:
אני מקדם בברכה את מנכ"ל משרד המשפטים, נשמע מה הצורך בהרחבת.

מנכ"ל משרד המשפטים מ. גבאי:
כמי שמתחף בישיבה בפעם הראשונה לאחר בחירת יושב ראש הוועדה לתפקידו אני מבין את היושב ראש לבחירתו ומאחל לו כל טוב.

הנושא של מועצת רואי חשבון עלה לפני שנה ומעלה, כאשר נתבקשה המועצה לספק נתונים לא מעטים, לצורך של חריגות רואי חשבון מכללי האתיקה הקבועים בחוק ובתקנות. מיום מורכבת המועצה מתשעה חברים: היושב-ראש, שלפי החוק הוא היועץ המשפטי לממשלה או מי שנתמנה על-ידו, ועד היום היה מקובל למנות לתפקיד זה את מנכ"ל משרד המשפטים; כן משתתפים בוועדה ארבעה נציגי איגוד רואי הרשם הכללי, ובהעדרו - רשם החברות. בפועל רשם החברות סלל את התפקיד כי הרשם הכללי אינו מצוי, ואניע לנושא זה לאחר מכן; נציג שני האגודות נציג מבקר המדינה ורשם האגודות השיתופיות.

הי"ד. ד. גלס:
אני מקדם בברכה את נציגי רואי החשבון.

מב"ל משרד המשפטים מ. גבאי:

כנגד אלה חברים במועצה גם ארבעה רואי-חשבון המתמנים על-ידי שר המשפטים לאחר התייעצות בלשכת רואי חשבון בישראל. פירוש הדבר שיש כיום תשעה חברים במועצה, והמועצה הגיעה למסקנה - גם לאחר דיון עם הגורמים המחאימים, לרבות לשכת רואי-חשבון - שנמספר זה של חברים קשה מאד למלא את התפקידים המוטלים עליה. המועצה מטנה ועדות מטנה מטלה, ועדות מטנה לפטור ממבחנים, להתמחות, לבחינות. נוסף לכך המועצה מטנה ועדות חקירה גם בנושאים המובאים אליה על-פי תלונות בענייני אתיקה מקצועית. בדרך-כלל היא פועלת על-ידי ועדות חקירה של שלושה, ואלה ממלאים למעשה פונקציה שיפוטית. המסקנות מובאות למליאה. בשנים האחרונות היו המקרים המפורסמים של בנק ארץ-ישראל - בריטניה, צי"ם, החברה לישראל. גם באופן שוטף מגיעים למועצה מקרים לא מעטים המחייבים בדיקה של הנושא. במלים אחרות, המועצה בהרכבה הנוכחית איננה מסוגלת למעשה למלא את כל הפונקציות המוטלות עליה, וכתוצאה מכך יש גם עיכובים.

לכן אנו מציעים להרחיב את

המועצה על-ידי הוספת ארבעה חברים, על-מנת לשמור על האיזון הקיים ההצעה היא שאותם ארבעה חברים יתחלקו כדלהלן: שני אנשי ציבור, שהאחד מהם הוא המפקח על הבנקים או עובד בנק ישראל שמינה המפקח, והשני - יושב ראש רשות ניירות ערך או חבר או עובד רשות ניירות ערך שמינה יושב ראש הרשות; כנגד שניים אלה אנו מוסיפים שני חברים שהם רואי חשבון המתמנים על-ידי שר המשפטים לאחר התייעצות בלשכת רואי חשבון. במלים אחרות, הרכב המועצה יהיה: 6 אנשי ציבור ו-6 רואי חשבון המתמנים על-ידי שר המשפטים.

אגב התיקון הזה מצאנו שיש כמה

תיקונים אחרים שיש להם חשיבות מנקודת הראות של הרכב המועצה. התיקון הראשון מתייחס ליושב ראש. כפי שהזכרתי, קובע החוק כיום שהיושב-ראש הוא היועץ המשפטי לממשלה או מי שיתמנה על-ידו למסדה זו מדי פעם בפעם. נוצר מצב שכל חברי המועצה מתמנים על-ידי שר המשפטים, ואילו היושב-ראש - על-ידי היועץ המשפטי לממשלה, אם הוא עצמו אינו מכהן בתפקיד. כידוע, במקרים רבים היועץ המשפטי לממשלה הוא המתלונן לפני המועצה, ולכן אין זה סביר שגם יכהן כיושב ראש או שהיושב-ראש יבוא מכוחו. לכן ההצעה הראשונה היא שהיושב-ראש יהיה נציג שר המשפטים. כלומר, גם היושב-ראש יתמנה כפי שמתמנים האחרים - על-ידי שר המשפטים.

יש בעיה נוספת המתייחסת אף היא

ליושב-ראש. קורה שהיושב ראש איננו או שאין הוא יכול לפעול בנסיבות מסויימות, ולכן רצוי למנות לו סמלא מקום מתוך חברי המועצה. כיום, אם היושב-ראש איננו בנמצא, אין אפשרות לכנס את המועצה כי גם הקוורטום שלה מנוסס על נוכחותו של היושב-ראש. לכן מוצע ששר המשפטים יהיה רשאי למנות סמלא מקום ליושב ראש המועצה. זה התיקון הנוסף הנוגע לסמלא מקום.

פרט לתיקונים אלה יש נושא אחר

בו אנו מציעים תיקון, ואני חייב להתנצל בפני אנשי לשכת רואי-חשבון שאתם רציתם לרונן בנושא, אך לא היה סיפק בידי לעשות זאת. הנושא הזה נדון במועצת רואי-חשבון ואושר על-ידיה והוא קשור במידה רבה לשאלת ההרכב. כפי שאמרת, אחד הנציגים במועצה הוא הרשם הכללי, ובהעדרו - רשם החברות. למעשה זה שניים רבות שאדם בתפקיד של הרשם הכללי אינו מכהן במשרד המשפטים. זה תפקיד שהיה קיים בתקופת המנדט ובראשית קום הסדינה. הוא היה מסונה הן על רשם הפטנטים והן על רשם החברות. כיום ביטלנו את התפקיד של הרשם הכללי ובמשרד המשפטים קיים התפקיד של רשם החברות והתפקיד של רשם הפטנטים. למעשה רשם החברות הוא המכהן במועצה מכוח הסעיף האומר "ובהעדרו - רשם החברות". אנו מציעים שחבר המועצה יהיה רשם החברות. זה שינוי שנוגע להרכב ואינו שינוי מהותי.

ח. י. צדוק:

כלומר, ההצעה היא למחוק את המלים "הרשם הכללי, ובהעדרו".

ברשותך, אדוני היושב ראש,
אפי' את הצעותינו בכתב (מחלק

מנכ"ל משרד המשפטים מ. גבאי:

את החומר לחברי הוועדה).

הסעיף הבא אף הוא קשור להרכב והוא מתייחס לבעיה שלעתים נבחר חבר מועצה על-ידי המועצה כחבר בוועדת חקירה. יש שוועדות חקירה דנות בנושא מסויים במשך תקופה ארוכה, ולאחר מכן מתחלף אותו חבר מועצה. שר המשפטים, לאחר התייעצות בלשכת רואי-חשבון, מחליף את חבר המועצה. כך יוצא שוועדת החקירה, אשר הגיעה לשלב מתקדם בחקירה, עומדת בפני הבעיה שאינה יכולה להשלים את חקירתה לאור העובדה שאותו חבר חדל לכהן כחבר המועצה. לכן אנו מציעים לומר בסעיף 12 לחוק: "חבר המועצה שנחמנה כחוקר כאסור בסעיף קטן (א) יוכל להשלים את חקירתו אף לאחר שתקופת מינויו כחבר המועצה תמה".

מהי תקופת המינוי?

ח. צנום:

- שלוש שנים.

מנכ"ל משרד המשפטים מ. גבאי:

אלה הם שני התיקונים שאנו רואים

אותם כהיבטים של ההרכב, ואני מקווה שלא ייאמר שהם בגדר נושא חדש.

יש נושא חדש, ואני משאיר

לשיקול הוועדה אם לדון בו או לאו. הנושא עלה כתוצאה מסיפול במספר בעיות שנעוררו לאחרונה. בהתאם לחוק, כאשר המועצה מחליטה להטיל סנקציה של התראה על רואה-חשבון או מחליטה לא להטיל עליו שום סנקציה, אין היא רשאית לפרסם את שמו של רואה-החשבון. במלים אחרות, שעה שסעיף 13 לחוק מקנה שיקול דעת למועצה לפרסם או לא לפרסם את שם רואה-החשבון בכל מקרה אחר, אין לה שיקול דעת זה במקרה של התראה (קורא את סעיף 13 לחוק רואי-חשבון). הדבר פוגע ברואה-החשבון, כי במקרה בו מחליטה המועצה רק להתרות בו, היא מפרסמת ברבים את ההחלטה בלבד, בלי לפרסם את השם, שעה שפרטי העניין ידועים כבר בציבור. אם ניקח לדוגמה את המקרה של החברה לישראל, יש עניין לרואה-החשבון שהתוצאה תפורסם יחד עם שמו. את הנושא הזה הביאו לפנינו דווקא חברים במועצה. נושא זה אינו נוגע במישרין לשאלת ההרכב, אבל כליזון שנושא זה הפך להיות חשוב מבחינת המועצה, אנו מביאים אותו לשיקול דעת הוועדה, והיא אשר תחליט אם הוא יידון בהקשר לתיקון המונח לפנייה. אלה התיקונים שאנו מציעים לוועדה.

מ. שטרואנס:

אנו מקווים בברכה את התיקון, כי חוק שאין מתקנים אותו מזמן

לזמן אינו דן באנשים חיים או שהוא מופר באופן שיטתי ואין מתחשבים בקיומו. אנו עדים לכך שהמועצה התקשתה להתמודד עם בעיות מסויימות בגלל עומס התפקידים המוטלים עליה. אם כן, מבחינת העקרונות לשכת רואי-חשבון מקדמת הצעת חוק זו בברכה, אבל יש לה אי-אלו הערות הערות לענין זה.

הערה ראשונה - למיטב ידיעתנו,

לא קיים שום עיסוק פרופסיונאלי שבו הרישוי, השיפוט המשמעתי, הדינאמיות הנורמות וההמלצות לגבי דרך הפעולה וההתנהגות - בקבעים על-ידי גוף שרוב חבריו אינם מאותו המקצוע. בעיסוקים פרופסיונאליים רבים כוללים הגופים גם נציגי ציבור, נציגי ממשלה, אבל אם מדובר בדפוזאה, למשל, רוב חברי אותו גוף עליון הם רופאים. אותם חברים שחמנים אמנם על-ידי שריט, אבל הם רופאים. הוא הדין לגבי פסיכולוגים, מהנדסים ועוד.

אתם מקשים כל כך בבחינות

היו ר. ד. גלס:

לרואי-חשבון שאין די רואי-חשבון.

מ. שטראוס:

אם יש בעיה בנושא זה - ואיננו סבורים שזו הבעיה - הרי לא

אנחנו הכתובת, כי לא האינטרסנטים שולטים בבחינות. הם רק משמשים כיועצים, שהרי לא ייתכן שבחינה של רואי-חשבון תיערך על-ידי אנשים שאינם מומחים במקצוע. לכן אי-אפשר להימנע מכך שרואי-חשבון יהיו בחבר הנוכחים. את הבחינות עצמן מכינה המועצה בשיתוף-רואי-חשבון.

לדעתי, לאחר עשרים-ושתיים שנה

בהן קיים חוק זה, הגיע הזמן שייעשה בו שינוי יסודי והוא שרוב חברי המועצה יהיו רואי-חשבון. נדמה לנו שמן הראוי שזה יוכר כצעד לקראת אותו מצב בו עניינים פרופסיונאליים מתנהלים על-ידי אנשי הפרופסיה, אם כי במידה זו או אחרת של ביקורת ציבורית.

את הרכב המועצה תיאר כבר

מנכ"ל משרד המשפטים ולא אחזור על כך, אבל נוספו עכשיו שני חברים שהם עובדי ציבור: המפקח על הבנקים או עובד בנק ישראל שמינה המפקח ויושב ראש רשות ניירות ערך או חבר או עובד רשות ניירות ערך שמינה יושב ראש הרשות. כצעד לקראת אותו מצב שאנו חושבים כי צריך להגיע אליו, אנו מציעים לקבוע לכל הפחות שאם המפקח עצמו לא יהיה חבר, ישמש כנציגו רואה-חשבון שימונה על-ידי, ולא עובד בנק ישראל. אם יש צורך בנציג של אותו גורם צרכני, אין סיבה שנציגו לא יהיה אדם שהוא בעל מקצוע בתחום הנדון. לכן אנו מציעים לתקן ולוטר, שאם יושב ראש הרשות עצמו אינו חבר, יהיה נציגו רואה-חשבון הנאמן עליו.

אם הוזכר הרשם הכללי או רשם

החברות, אציין שמכל חברי המועצה הוא הבלתי ראוי ביותר להיות חבר המועצה מתוקף משרתו. אינני מדבר עליו באופן אישי. הרי הוא אינו מסלא שום פונקציה צרכנית שיש לה קשר עם הנושא. משרד האוצר, למשל, הוא צרכן גדול של דו"חות מבוקרים. זה אמור, למשל, לגבי אגף מס-הכנסה, אגף מטבע חוץ. הוא הדין לגבי משרד ספקר המדינה הממונה על הביקורת במדינה והמפרסם קווים מנחים. גם לרשם האגודות יש מעורבות בנושא כי הוא רשאי למנות רואי-חשבון. היחיד שאין לו מעורבות בנושא - והוא מופיע מסיבות סטטוטוריות בלבד - הוא רשם החברות. הוא עוסק בתיוק בלבד.

הי"ד ד. גלם:

לפי אותו הגיון אתם צריכים להציע שכל אחד מהפונקציונרים

יהיה רואה-חשבון.

מ. שטראוס:

ללא ספק. כעיקרון זה נכון, כפי שזה קיים כחוק לשכת עורכי-הדין.

המגמה הסופית צריכה להיות שהמקצוע ינוהל על-ידי אנשי המקצוע. יכולה להיות מועצה עליונה של נציגי ציבור, אבל הנורמות צריכות להיקבע על-ידי אנשי המקצוע, אם כי בפיקוח זה או אחר של נציגי ציבור. לא ייתכן שמרבית החברים יהיו עובדי המדינה או עובדי ציבור. אולם היות ואיננו עוסקים במהפכות אלא בהצעה בעלת משמעות טכנית גרידא, איננו פרהיסיים לכת ואנו מציעים שלפחות החלק הטכני הזה ייקבע מתוך אותה מגמה שלפי דעתנו צריכה להיות בעלת היקף רחב יותר.

ד. שילנסקי:

אין לכם דרישה שהנציגים שלכם ייבחרו ולא יתמנו?

מ. שטראוס:

אנחנו בעד זה שהלשכה תהיה סטטוטורית, ואז יהיו כולם נבחרים.

כל עוד יש מועצה המתמנה על-ידי שר המשפטים, אין דרך אלטרנטיבית אחרת זולת זאת ששר המשפטים ימנה את החברים, פרט לאותם מקרים בהם קבע המחוקק שהמינוי ייעשה על-ידי אחרים.

ה"ר ד. גלם:

חבר-הכנסת צדוק, בתפקידו כשר
המשפטים, אמר י-1 בפברואר

בהביאו את הצעת החוק לכנסת: "כל התיקונים המוצעים כאן הם על דעת
לשכת רואי-חשבון ומועצת רואי-חשבון". מה לכם כי נזעקתם? הרהרתם
בענין מחדש?

מר שטראוס:

אתה מזמין אותי לענות על שאלה
שאינני יכול לענות עליה כי לא

נכחתי. במאי 1976 פנתה לשכת רואי-חשבון - ואז כבר שימשתי כנשיא
לשכת רואי-חשבון - לשר המשפטים לשעבר חיים צדוק וביקשה, שאם יושב-ראש
המועצה לא יהיה היועץ המשפטי לממשלה או מנכ"ל משרד המשפטים, רצוי
שהמינוי יהיה בהתייעצות עם לשכתנו. זו הנקודה שרציתי להגיע אליה.
אם לא היועץ המשפטי לממשלה ולא מנכ"ל משרד המשפטים ימלאו את תפקיד
היושב ראש, לא ייתכן שבנושא כה חשוב ימונה יושב-ראש בלא התייעצות
עם לשכת רואי-חשבון. לא תהיה חובה לקבל את דעתנו, אבל מבחינה ציבורית
חובה להתייעץ בלשכתנו לפני מינוי אדם שאינו בתפקיד בכיר ביותר
לתפקיד יושב-ראש המועצה.

בסעיף קטן (1) אנו מציעים

שיאמר: המפקח על הבנקים או רואה חשבון שנגיד הבנק ימנה. נראה לנו
שנוסח זה נכון יותר. בסעיף קטן (2) אנו מציעים שיאמר: יושב ראש
רשות ניירות ערך או רואה-חשבון שיושב-ראש הרשות מינה לכך. אם מדובר
במינוי ממלא מקום קבוע ליושב ראש המועצה, נראה לנו שהמינוי צריך
להיעשות בהתייעצות עם לשכתנו. אנו יודעים שיש מצבים בהם ממלא המקום
הופך להיות קבוע יותר מאשר היושב ראש, וכבר נתקלנו במחלקות מסלתינות
שהתנהלו במשך מספר שנים עם ממלא מקום בראשן. אם מדובר במינוי
ממלא מקום לתקופה ארוכה, דרושה התייעצות עם לשכתנו.

ה"ר ד. גלם:

מה ביחס לתיקונים האחרים?

מר שטראוס:

מה שיש לנו לומר על רשם החברות
כבר אמרנו. כל מה שאמרת על כך
הוא על דעת המוסדות המוסמכים של שכת רואי-חשבון. היות ומעלים כאן
הצעה במפתיע, אנייב עליה באופן ספונטאני. לדעתנו, אין כלל עילה שיש
החברות יהיה חבר המועצה. נכון שמדובר בשינוי טכני: שינוי הגדרת
של נושא המשרה הנוכחי באותה מועצה, אבל כאשר תדון הכנסת בהרכב
המועצה, נדמה לנו שהיא תצטרך לשנות את ההרכב היחסי בה גם על-ידי
הקצנת מספר עובדי המדינה או על-ידי הגדלת מספר רואי-החשבון. אם
יבחרו בדרך של הקטנה, נראה לנו שרשם החברות עצמו אינו צריך לנושא
זה. אבל לתיקון הטכני הזה אין לנו שום התנגדות.

אנו מקדמים בנוכח את התיקון

הבא לשמור על רצף בוועדות חקירה. כלומר, אדם שחולל להיות חבר המועצה
יוכל להמשיך להיות חבר ועדת חקירה. בשנתיים האחרונות היו שני מקרים
בהם פג תוקף המינוי של חבר מועצה, ובלב שלם הטלצנו מאדש על אותם
חברים לתקופת כהונה נוספת של שלוש שנים, וזאת משום שלדעתנו הם התאימו
לתפקידם. היינו עלולים להיתקל במצב מאד לא נעים לו היינו מבוררים
שאותם חברים אינם ראויים להמשיך להיות חברי המועצה, כי אז הש
היה מחליט לא למנותם מחדש ועבודת ועדת החקירה היתה נפסקת באמצע.

אשר לנושא הפרטום, זה נושא

שצריך לחשוב עליו. אני חושב שצריך לתת סמכות למועצה לשקול את העניין.
אמר מי שאמר שמקרה קשה יוצר חוק רע. כרגע יש לנו מקרה קשה המחייב
פרטום, אבל אינני יודע אם מכאן צריך להסיק שדרוש פרטום שם רואה-החשבון
בכל מקרה.

יש לנו משאלות נוספות ולא מעטות

בתחומים אחרים.

היו"ר ד. גלס:

אבל נשאר אותן לדיון כולל.

מר מנדלאוני:

אני משמש סגן נשיא לשכת רואי-חשבון, אך לפי ההגדרה בחוק אינני רואה-חשבון, כי ההגדרה של "רואה-חשבון" בחוק היא "עוסק בראיית חשבון דרך שירות לכל, בשכר", וכפקיד שומה אינני נותן שירות לכל בשכר. למעשה היה צריך לומר: "רואה-חשבון בהתאם לסעיף 4".

מר שטראוס:

אנחנו וראי בעד זה.

מר מנדלאוני:

יש חוזת דעת של ד"ר יוסף גרוס בנקודה זו (מחלק את החומר

לחברי הוועדה).

ח.י. צדוק:

מה אומר משרד המשפטים בנקודה זו?

א. ידין:

איננו יכולים לספל בכל הנושאים.

מר מנדלאוני:

זה תיקון טכני בלבד, אבל יש לו משמעות רבה. יותר מסתמית חברי לשכת רואי-חשבון הם שכירים, ועל-פי ההגדרה יוצא שאינם רואי-חשבון אף-על-פי שיש להם רשיון לפי סעיף 4 לחוק.

ח.י. צדוק:

בכפוף למה שנשמע מנציג משרד המשפטים בעניין זה, התיקון המוצע על-ידי מר מנדלאוני נראה לי באופן עקרוני. הייתי רוצה שנשמע תגובה ממשרד המשפטים לפני שנחליט ואני חושב שצריך לתת למשרד המשפטים שהות ללמוד את העניין ולא לדרוש ממנו תשובה ברגע זה.

א. ידין:

משרד המשפטים מתכוון לסעון נושא חדש בנקודה זו.

ח.י. צדוק:

אני מציע שלא נעסוק בהזדמנות זו בעניין הפרסום שאותו העלה מנכ"ל משרד המשפטים. לא הייתי רוצה לפרוץ היום את המסגרת של העניינים הקשורים בהרכב. ייתכן שזה חל גם על הנושא שהעלה מר מנדלאוני. השיפוט המשמעתית הזו קיים כבר למעלה מעשרים שנה, ולא הייתי תולש נקודה אחת הנוגעת למהות אגב תיקונים בעניין ההרכב. יכול להיות שאחרי עשרים שנה הגיע הזמן שתקום ועדה אשר תבדוק את הליכי השיפוט המשמעתית על-יסוד הנסיון של עשרים שנה ותראה מה יש לשפר בצד הסובסטנטיבי; אבל לקחת נקודה אחת, די שולית בהליכי השיפוט המשמעתית, ולחוקק אותה אגב הצעת חוק הקשורה בהרכב - זה לא נראה לי.

היו"ר ד. גלס:

אתה מתכוון גם לתיקון סעיף 12?

ח.י. צדוק:

אני מתכוון רק לתיקון סעיף 13. התיקון בסעיף 12 הוא תיקון

טכני הכרחי.

יש לי שתי הצעות לתיקונים שלפנינו. אינני בטוח שהביטוי "נציג שר המשפטים" כאשר מדובר ביושב-ראש הוא ביטוי נכון. אם חבר המועצה בתמנה על-ידי משהו, הרי הוא יושב במועצה לא כנציגו של מישהו הממלא את הוראות שולחו. לאותו חבר היושב במועצה יש תפקידים שיפוטניים, שיפוטניים למחצה, מקצועיים, ואין הוא צריך לפעול לפי הוראות. אני יכול לא לשנות את האמור לגבי שר האוצר ומבקר המדינה. נעניינים אלה נשאיר את הנוסח הנוכחי, אבל כאשר מדובר ביושב ראש אני מייחס חשיבות לזה שיאמר שהוא מתמנה על-ידי שר המשפטים והוא לאו דווקא נציגו של שר המשפטים. גם היועץ המשפטי לממשלה לא פעל עד עכשיו כנציגו של מישהו כי נאמר בחוק: "היועץ המשפטי לממשלה

ח. י. צדוק:

או מי שנתמנה על-ידינו למטרה זו מדי פעם בפעם, ולא נאמר: נציגו של היועץ המשפטי לממשלה.

אני מציע להבהיר ששר המשפטים ראשי למנות ממלא מקום ליושב ראש המועצה מבין חבריה. צריך להיות ברור שאין זו יכולה להיות חוספת.

אני מקבל את יתר ההצעות, כולל שתי ההצעות הנוספות של מר גבאי, אולם היום לא הייתי עוסק בעניין הליכי השיפוט והסובסטנט של הליכי השיפוט - פרסומים. הייתי משאיר זאת לתקופה בה נגיע לעיון טעמיק יותר בכל המערכת הזאת. הרכב לחוד ושיפוט משמעותי לחוד.

היושב ראש ציטט מה שאמרת בכנסת בעת הבאת הצעת החוק. ברור שהצעת חוק זו היא פרי משא ומתן ושיחות בין הלשכה ובין משרד המשפטים. ברור לי שלא כל המסאלות של הלשכה באו לידי ביטוי בהצעה זו, אבל כל האמור בהצעה זו היה על דעת הלשכה.

ג. האוזנר:

לסדר - אני מציע שהבעיה החשובה מאד של חברות בלשכה תידון בנפרד. בקריאה הראשונה דנה הכנסת בעניין של הרכב המועצה. היה מי שהעיר על נושא זה, היה מי שהשלים ולא העיר, אבל אם מתחילים לגלגל עכשיו נושאים עקרוניים - ואני חושב שהגדרת חברות היא נושא עקרוני מאד, ואני עצמי איני רואה כל סיבה שהנוסח בחוק יישאר כמו שהוא - עלי לומר שזה נושא שלא עבר קריאה ראשונה. אני רוצה לשמור על הליכים תקינים של הכנסת. כאשר מדובר בעניין מהותי אני רוצה לשמור על הפרוצדורה. לכן אני מבקש לדון בזה בנפרד.

מ. וירשובסקי:

אני חושב שאנו עלולים להרוס את עצמנו על-ידי שמירה על הסדר, כביכול, ובכך נימנע מלדון במהות. אולם מתוך הנחה שדעתי לא תתקבל אני רוצה להעלות הצעה כזאת: בסעיף 2(6) לא ייאמר "6 רואי-חשבון" אלא: 6 אנשים שיש להם רשיון רואה-חשבון ומחציתם שכירים. בכך נפתור אותה בעיה של אנשים בעלי רשיון ברואיית חשבון שהם למעשה שכירים. כך יהיה להם לפחות קול במועצה, וזה אינו נושא חדש. האם תדעו ללכת לקראת תיקון זה לקידום העניין?

מר שטראוס:

חבר-הכנסת וירשובסקי, נראה לי שהצעתך אינה קשורה לנושא. העובדה שאתה מאפשר למנות שלושה אנשים שאינם רואי-חשבון לפי ההגדרה הקיימת כיום בחוק אלא רואי-חשבון שכירים - אינה הופכת את מר סנדלאו לרואה-חשבון לפי ההגדרה בחוק אלא לאדם ששר המשפטים יכול למנותו כחבר המועצה. גם כיום נציג מבקר המדינה ונציג שר האוצר הם רואי חשבון בפועל. לכן אני חושב שהצעה זו אינה מקדמת את העניין אלא להיפך. נראה לנו שצריך לשנות את ההגדרה כדי שיהיה ברור שרואי-חשבון מסוגו של מר סנדלאו הם רואי-חשבון לפי ההגדרה בחוק, ולא שהם ראשי להתמנות על-ידי שר המשפטים.

מ. עמאר:

אשר לבעיה של נושא חדש, אמרנו לנו לדקדק כל כך בעניין זה. זו כנסת חדשה וכל המושגים של נושא חדש צריכים להשתנות. אי-אפשר לטעון כל פעם נושא חדש. שנית, אם מדברים אנו על הרכב, השאלה של הגדרת "רואה-חשבון" חייבת להתעורר.

הינ"ר ד. גלס:

כיוון שאנו דנים בחוק רואי-חשבון נשאלת השאלה מה זה בעצם רואה-חשבון.

ח.י. צדוק:

אני מתנגד בפירוש למה שאמר חבר-הכנסת עמאר לגבי נושא חדש. אני חושב שאנו צריכים להקפיד על התקנון, והתקנון אינו פשתנה מכנסת לכנסת. אם אתה רוצה בכך, תציע תיקון התקנון.

היו"ר ד. גלס:

אני סודה לנציגי לשכת רואי-חשבון.

(נציגי לשכת רואי-חשבון יוצאים)

מנכ"ל משרד המשפטים ס. גבאי:

ההצעה שלנו גובשה לאחר התייעצות עם מועצת רואי-חשבון וגם עם

לשכת רואי-חשבון. סוכם אתן בשעתו שזה הנוסח שיוצע, ונציגייהן יהיו רשאים להעלות טענותיהם בוועדה. הצענו הצעות חדשות בהן קיבלנו למעשה את עמדתם. במלים אחרות, ההצעות האלה הן תוצאה של תהליך סורכב. אשר להצעה שהם מציעים עכשיו, יש לדון בה במקום ראשון במשרד המשפטים. שנית, מועצת רואי חשבון חייבת לגדוק את הענין, כי היא הגוף הממונה על הנושא. גם לא היה ברור לי לגמרי שזו הצעת לשכת רואי-חשבון, אבל די בשני הטעמים הראשונים בענין משרד המשפטים ומועצת רואי-חשבון.

אשר לשאלה של רשם החברות, אינני תמים דעים שרשם החברות במעמדו אינו רלבנטי לענין. למעשה אנו סגבשים את המצב הקיים, בו הרשם הכללי איננו קיים, ואנו מכירים ברשם החברות.

הבעיה מתמקדת עכשיו בהצעה שאחד החברים במועצה יהיה המפקח על הבנקים או עובד בנק ישראל שהוא רואה חשבון. עד עתה נציג שר האוצר וגם נציג שבקד המדינה היו רואי-חשבון, וזו הנטייה. אין מקום לקשור את ידי המפקח על הבנקים או את יושב-ראש רשות ניירות ערך בתחום זה, והייתי משאיר את הדבר לשיקול דעתם בכל מקרה, ולחלופין הייתי אומר שרואה-החשבון חייב להיות עובד בנק ישראל או חבר או עובד הרשות לניירות ערך, אם מקבלים הצעה זו. אבל אני חושב שבמצב הנוכחי בו ששה חברים הם רואי חשבון וגם הנציגים האחרים הם בדרך-כלל רואי חשבון, אין לכבול את הידיים. ייתכן מצב שבפיקוח על הבנקים אין רואה-חשבון הכשיר לתפקיד זה ויש אדם אחר שהוא כן כשיר לתפקיד. לכן לא הייתי מציע לקבל הצעה זו.

אשר להצעה חבר-הכנסת צדוק להוסיף בסעיף 4 "מבין חבריה", אני חושב שהיא רלבנטית.

היו"ר ד. גלס:

האם אין זה רצוני לסווג את הענין ולכתוב "מבין חבריה סקרב

נציגי הממשלה?"

מנכ"ל משרד המשפטים ס. גבאי:

לא הייתי מרחיק לכת. יש אנשים בין רואי-החשבון המייצגים בתחום

את האינטרס הציבורי.

כמו כן נראית לי הצעתו הראשונה של חבר-הכנסת צדוק לכתוב: "היושב-ראש הממונה על-ידי שר המשפטים" במקום "נציג שר המשפטים".

היו"ר ד. גלס:

מה דעתך על ענין הנציגים בכללותו?

מנכ"ל משרד המשפטים ס. גבאי:

לא הייתי מציע לשנותו. גם חבר-הכנסת צדוק לא הציע לשנותו בשלב זה. הוא הציע את התיקון רק לגבי תפקיד היושב ראש.

לאחר התייעצות עם פרופ' יריין אני מציע תיקון סגנוני בסעיף 12: במקום "את חקירתו" יבוא "חקירה שהתחיל בה".

צריך שיהיה ברור שאותו חבר
לא התפטר בגלל חשד כלשהו נגדו.

מ. וירשובסקי:

אין טעם להרכיב סיטואציות
שונות על הרואה זו. מדובר על

הינו"ר ד. גלם:

סיטואציה מסויימת.

מדובר בתקופת מינוי שתמה.
אולי נאמר "תקופת מינוי המלאה".

מנכ"ל משרד המשפטים מ. גבאי:

ייתכן שהתגלה משהו באופיו
של אותו חבר ומשום כך אין
רוצים לחדש את המינוי. אנחנו צריכים להיות זהירים מאד בענין זה.

מ. וירשובסקי:

נאמר: "יוכל באישור המועצה".

מנכ"ל משרד המשפטים מ. גבאי:

אשר להצעה השלישית, אני מבין
שהועלתה כאן טענת נושא חדש, וכפי שאמרתי, דברים שאין חברי הוועדה
מקבלים, נשאר אותם לעיון בהזדמנות אחרת.

הינו"ר ד. גלם:

אגב, נדמה לי שטעיתם במספור
הסעיפים.

א. ידין:

אני חושב שנרחיב את סעיף 2.

הינו"ר ד. גלם:

אם כן, בסעיף 2 יבוא: (א) תוקם
מועצת רואי-חשבון (להלן - המועצה).
ואלה חבריה: (1) יושב ראש שיתמנה על-ידי שר המשפטים. כאן אני מציע
לשנות את הסדר ולכתוב: (2) נציג משרד האוצר; (3) נציג מנכ"ל המדינה;
(4) רשם החברות; (5) רשם האגודות השיתופיות; (6) המפקח על הבנקים או
עובד בנק ישראל שמינה המפקח; (7) יושב ראש רשות ניירות ערך או חבר
או עובד רשות ניירות ערך שמינה יושב-ראש הרשות; (8) רואי חשבון
שנתמנו על-ידי שר המשפטים לאחר התייעצות עם לשכת רואי חשבון. נראה
לי שזה הסדר הנכון.

א. ידין:

אני חושב שכך נערוך את הסעיף.

הינו"ר ד. גלם:

אם זה מקובל עליכם, נומיף את
התיקון שהשר ימנה את מלא המסומ
מבין חברי המועצה ונתקן את סעיף 12 באופן זה: לאחר סעיף קטן (ב)
יבוא סעיף קטן (ג) בזו הלשון: חבר המועצה שנתמנה כחוקר כאמור
בסעיף קטן (א) יוכל באישור המועצה להשלים חקירה שהתחיל בה אף לאחר
שתקופת מינויו...

א. ידין:

אני מציע לכתוב: אף לאחר
שתמה תקופת מינויו...

הינו"ר ד. גלם:

נכתוב בסיפה של 12(ג): אף לאחר
שתמה תקופת מינויו. כחבר המועצה.

על תיקון מס' 3.

אני מבין שמשרד המשפטים טותר

מ. וירשובסקי:

אני מציע לתת למשרד המשפטים
עוד שבוע ימים כדי לבדוק את

הנושא שהעלה מר מנדאלאוי.

מנכ"ל משרד המשפטים ס. גבאי:
כפי שכבר אמרתי, אין זה רק ענין של משרד המשפטים. זה מחייב התייעצות גם עם מועצת רואי-חשבון ועם לשכת רואי-חשבון. לא ברור לי אם אם יהיו תמימי דעים בנקודה זו. שנית, המועצה מסונה על כל מערכת האתיקה המקצועית.

היו"ר ד. גלס:
אם נצטרך להתייעץ אתם, נצטרך להתייעץ לא רק בנושא זה אלא גם בנושאים אחרים הטעונים תיקון. למשל, ההערה שהשמעתי בראשית הדברים בדרך לצון לגבי הבחינות של רואי-חשבון היא הערה רצינית. אנו מוצפים בטענות של רואי-חשבון בדרך שאינם זוכים לקבל תעודה בעקבות מכשלים שאינם קיימים בשום מקצוע. אין זה נושא חדש. זה נושא ידוע. ומה שמעניין הוא שאותו אדם שנכשל בבחינה, שאין דוגמה לה בשום מקצוע אחר, מועסק בשכר על-ידי אותו המקצוע. אני רק מבקש ממנכ"ל משרד המשפטים, יושב ראש המועצה הנוכח כאן, לתת את הדעת על נושא כאוב זה ולנסות לתקן אותו או בדרך אדמיניסטרטיבית או בדרך אחרת.

מנכ"ל משרד המשפטים ס. גבאי:
אני מכיר את התלונות. המציאות היא שמספר האנשים האנשים שקיבלו רשיון בשנים האחרונות עלה עד אין שיעור. אינני אומר שצריך להתעלם מהתלונות, אבל יש לראות את הדברים בקונטקסט הנכון, כי התלונות מתייחסות למקרים ספציפיים כנגד מאות מקרים בהם המועמדים הצליחו בבחינות.

היו"ר ד. גלס:
אבקש לכדוק כמה אנשים ניגשו לבחינות בשלוש השנים האחרונות וכמה אנשים הצליחו בהן.
בזה אישרנו את החוק ואנו מעבירים אותו לקריאה שניה ולקריאה שלישית בכנסת.

הישיבה נועלה בשעה 11.10.